

HEMSLÖJDENS VERKSAMHETS- BERÄTTELSE 2020

Hemslöjden

Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund
hemslojden.org

INNEHÅLL

FÖRORD	1
ORGANISATION, VERKSAMHETS- INRIKTNING OCH EKONOMI	2
Organisation	2
Verksamhetsinriktningen 2020–2021	2
Ekonomi	3
Medlemmar	3
Coronapandemin	3
SAMMANFATTNING AV VERKSAMHETEN 2020	5
Ordförandemöte och föreningsdag	5
Hemslöjdens dag	5
Handmade Issues och stipendieutdelning	6
Ullen i fokus	6
Arkivprojekt	7
Verksamhet för barn och ungdomar	7
Hemslöjdens kurser	7
Nordiskt och europeiskt samarbete	7
Information och kommunikation	7
HEMSLÖJDENS STIPENDIER	8
GESÄLL- OCH MÄSTARBREV	10
FÖRBUNDSSTYRELSEN	12
Styrelsens sammansättning	12
Revisorer	12
Valberedning	12
Medlemskap i organisationer	12
BESKYDDARE, HEDERSLEDAMÖTER, MEDALJER OCH DIPLOM	13
HEMSLÖJD MEDIA SVERIGE AB	15
Förlagsverksamhet	15
Tidningen Hemslöjd	17

Hemslöjden

Hemslöjden – Svenska
Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund
Åsögatan 122,
116 24 Stockholm
Telefon: 08 54 54 94 50
E-post: info@hemslojden.org
www.hemslojden.org

FÖRORD

2020 är ett år som vi alla kommer att minnas. Det kommer att finnas med i såväl våra egna privata livsberättelser som i ”historieböckerna”. Året 2020 är därmed också ett speciellt år för hemslöjden och Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund. Coronapandemin och den globala pandemin påverkade oss på många sätt. Intresset för och egna aktiviteter inom slöjd och hemslöjd ökade kraftigt. Det visar såväl medial uppmärksamhet som försäljning av slöjdmaterial och efterfrågan på hemslöjdens häften.

Det har också inneburit utmaningar vad det gäller formerna för det ideella arbetet och föreningsverksamheten. Trots verkningarna av pandemin har hemslöjdsrörelsen fortsatt att främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor genom att anpassa verksamheten. Många aktiviteter har ändrat format och den organisatoriska verksamheten har förändrats till att i stor utsträckning genomföras i digitala former.

En av utmaningarna under året har varit att möta de beslut som tagits av Nämnden för Hemslöjdsfrågor att minska statsbidraget till verksamhet genom den ideella föreningsverksamheten inom hemslöjden för att istället öka budgeten inom den statliga myndigheten.

Målsättning med vår verksamhet, formulerad i stadgarna som grundsyn och ändamål, har utvecklats genom de prioriteringar, som via Verksamhetsinriktning 2020–2021, beslutades av förbundsstämman 2019. Särskilda initiativ har under året tagits för att utveckla barn- och ungdomsverksamhet samt att utveckla formerna för medlemskap och deltagande. Gesäll- och mästarbrev har särskilt uppmärksammats för att stärka och stödja utövarna inom hemslöjden. Vår målsättning och verksamhetsinriktning är ett led i att också medverka till de kulturpolitiska målen och att nå hållbarhetsmålen inom Agenda 2030.

Välkommen till Maria Jacobsson som under 2020 anställts som ny verksamhetschef och ett tack till Håkan Liby som under året varit tillförordnad verksamhetschef.

Vi kommer fortsatt att arbeta för att tillvarata, utveckla och förnya slöjden som kultur och näring. Det gör vi genom att hemslöjden är en jämställd, jämlik, tillgänglig och tillåtande del i det civila samhället som samverkar med andra aktörer inom såväl kulturområdet som olika samhällsområden.

Gårdby, mars 2021

Kent Johansson, ordförande

”SHR:s grundsyn är att tillvarata, utveckla och förnya slöjden som kultur och näring och att sträva efter att vara en jämställd, jämlik, tillgänglig och tillåtande organisation. SHR:s gemensamma värderingar är att arbeta för hållbarhet, kreativitet samt att arbeta inkluderande och gränsöverskridande. Hemslöjdens ideella föreningsverksamhet är en viktig del i det civila samhället och samverkar med andra aktörer inom såväl kulturområdet som andra samhällsområden samt med kommuner, regioner och staten.”

ur Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbunds stadgar

ORGANISATION, VERKSAMHETSINRIKTNING OCH EKONOMI

Organisation

Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund (SHR) är den svenska hemslöjdsrörelsens riksorganisation. Hemslöjden är en allmännyttig ideell förening som är partipolitiskt och religiöst obunden. Hemslöjden är en organisation för ideella föreningar med intressen som sammanfaller med Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbunds grundsyn, gemensamma värderingar och ändamål. Hemslöjdens ideella föreningsverksamhet är en viktig del i det civila samhället och samverkar med andra aktörer inom såväl kulturområdet som andra samhällsområden samt med kommuner, regioner och staten.

SHR:s styrelse utses av och arbetar på uppdrag av förbundsstämman, som genomförs vartannat år.

Förbundskansliet är en sammanhållande funktion för förbundets medlemmar. De prioriterade uppgifterna är att samordna, informera, marknadsföra och utveckla hemslöjden och att stödja läns- och lokalföreningar. Kansliet arbetar på uppdrag av förbundsstyrelsen.

På förbundskansliet arbetar verksamhetschef, kansliansvarig, projektledare och en kommunikatör. Under 2020 har vissa av tjänsterna varit vakanta, helt eller delvis, och per den 31 december 2020 hade kansliet 3,6 heltidstjänster. Ekonomifunktionen har under 2020 varit utlagd på en extern firma.

Vissa av tjänsterna delas mellan riksförbundskansliet och Hemslöjd Media Sverige AB, vilket gör att kostnaderna delas och minimeras¹. Detsamma gäller kostnaden för lokaler, IT och telefoni till exempel.

Riksförbundet är medlem i arbetsgivarorganisa-

tionen Fremia (tidigare IDEA). Kollektivavtal mellan Fremia och Unionen samt Akademikerförbundet tillämpas.

SHR är ägare till bolaget Hemslöjd Media Sverige AB, som dels ger ut tidningen Hemslöjd dels har en förlagsverksamhet.

Sätergläntan ägs av den ekonomiska föreningen Sätergläntan Hemslöjdens gård, där SHR är en av medlemmarna.

Verksamhetsinriktningen 2020–2021

Verksamhetsinriktningen utgår från det uppdrag som förbundsstämman beslutade om 2019 och är utgångspunkten för såväl styrelsens som kansliets arbete.

A Stärka läns- och lokalföreningar.

1. Utveckla och stärka organisationen och ge stöd för implementering av de nya stadgarna. Det innebär i praktiken att vi ska genomföra två ordförandekonferenser per år och därmed sammanför medlemmarna för överläggningar om frågor som har betydelse för hemslöjden och att aktivt arbeta för att stödja medlemmarna med analys och påverkan av de regionala kulturplanerna.
2. Prioritera besök i regionerna och att delta på länsförbundens årsmöten.

B Utveckla medlemskapet och formerna för deltagandet och aktiviteter samt hanteringen av medlemssystem.

Analys av medlemsrekryteringen med syftet att utveckla gemensamma lösningar för att stärka Hemslöjden genom flera medlemmar i både lokala hemslöjdsföreningar och fler medlemsorganisationer i länslemslöjdsföreningar/förbund. Genomlysning av medlemshanteringen med syfte att säkerställa ett effektivt och användaranpassat system.

¹ På Hemslöjd Media Sverige AB arbetar en förlagsansvarig (deltid) samt tre personer på tidningen Hemslöjds redaktion. Såväl tidningen som förlaget har externa formgivare. Det innebär att organisationen som helhet vid årsskiftet 2020/2021 har 7 anställda motsvarande 6,8 heltidstjänster.

C Stärka kontakten med opinionsbildare och beslutsfattare.

1. Stärka kontakter med politiker, beslutsfattare, myndigheter.
2. Öka samarbetet med NFH bl.a. i kontakt med regionala hemslöjdskonsulentverksamheten.
3. Involvera och synliggöra stipendiater, gesäller och mästare inom våra områden i vår organisation och verksamhet.

D Nätverk.

Ökat samarbete med nätverk inom relaterade områden.

E Stärka utövarnas roll.

1. Aktivt arbeta för att synliggöra utövarna inom slöjd och hantverk, deras villkor, roll och möjligheter.
2. Involvera och synliggöra stipendiater, gesäller och mästare inom våra områden i vår organisation och verksamhet, även utanför Hemslöjden.
3. Se över system/branschservice och samverka med utövarnas organisationer (exempelvis KIF, Svensk Form).

F Stärka barn-och ungdomsverksamheten.

1. Kartlägga föreningarnas/medlemmarnas barn- och ungdomsverksamhet med syfte att öka denna verksamhet.
2. Utveckla samarbeten och mötesplatser med pedagoger inom olika områden.
3. Etablera samarbete med forskningen relaterat till "handens arbete".

G Ekonomi för tillväxt.

1. Stärka ekonomin och därmed skapa utrymme för utveckling.
2. Nya ekonomiska krav på Hemslöjd Media Sverige AB för att säkerställa utrymme för utveckling. Revidera Bolagets ägardirektiv.

H Nordiskt och europeiskt samarbete.

Hemslöjden ska prioritera det nordiska samarbetet.

I Kansliet för Hemslöjden och Svensk Slöjd AB (Hemslöjd Media AB).

Säkerställa att kansliet har rätt resurser och kompetens för att med en hållbar arbetsmiljö genomföra verksamhetsplanens innehåll med de aktiviteter som bäst uppfyller prioriteringarna för verksamheten på såväl kort som lång sikt.

Ekonomi

SHR fick ett minskat statsanslag 2020, från 4,2 Mkr 2019 till 4 Mkr 2020. Att årsredovisning trots detta visar på ett positivt resultat beror till största del på att flera tjänster har varit helt eller delvis vakanta under året. Under rekryteringen av en ny verksamhetschef bemannades denna tjänst med en tillfällig lösning på 50 %, kommunikatörstjänsten har stora delar av året bara bemannats till 60 % och en tjänst var helt vakant. Ekonomihanteringen har under 2020 varit utlagd på en extern konsult, en lösning som visat sig vara dyr och inte har fungerat tillfredställande. En rekrytering av en fast anställd ekonomiansvarig/controller påbörjades därför under hösten.

Hemslöjd Media Sverige AB lämnar ett underskott.

Medlemmar

SHR är en ideell idéburen organisation som omfattar två riksföreningar och 24 länsförbund/länsföreningar, som i sin tur består av 62 lokala hemslöjdsföreningar och 13 535 enskilda medlemmar.

Att värva nya medlemmar under 2020 har varit en utmaning, när mycket av verksamheterna har fått ställas in. Trots det har vissa föreningar arbetat aktivt med medlemsvärvning till exempel i samband med Hemslöjdens dag eller gemensamma aktiviteter som "Djur och odjur". Annars är det mycket av föreningarnas verksamheter som vanliga år når betydligt fler än de som är medlemmar i Hemslöjden, till exempel via utställningar, föredrag och marknader. En stor del av den verksamhet som föreningarna anordnar för barn och unga kräver dessutom inte medlemskap.

Uppgifter om antalet medlemmar hämtas ur det gemensamma medlemsregister som sedan 2008 finns för alla föreningar som är medlemmar i organisationen. Föreningarna använder registret till att registrera medlemmar, lägga in och hämta kontaktuppgifter, göra årsavisering m.m. Föreningarna får service och support av riksförbundet kring registret. Det är också riksförbundet som står för utveckling, uppdatering och alla kostnader som är kopplade till registret.

Coronapandemin

2020 har i stor utsträckning påverkats av Coronapandemin och effekterna av de restriktioner som har införts för att stoppa smittspridningen. Utifrån den enkätundersökning som SHR genomförde i början av

sommaren gick det att utläsa att medlemsföreningarna hade påverkats i hög grad under våren 2020. Framför allt på grund av att en stor del av föreningarnas och förbundens olika aktiviteter har ställts in eller flyttats fram. Inte så mycket på grund av risken för stora folksamlingar, utan för problemen med att kunna hålla ordentligt avstånd mellan deltagarna. Det har handlat om både kursverksamhet och regelbundna medlemsaktiviteter som till exempel slöjdrträffar. En del större arrangemang, som olika marknader, utställningar och mässor har också fått ställas in.

Men många föreningar har också ställt om och gjort saker på annorlunda och nya sätt, till exempel genom att ha vissa aktiviteter utomhus under sommaren och genomföra kurser med färre deltagare, i större lokaler. Några föreningar har också erbjudit digitala kurser och slöjdrträffar online. Föreningarna har även varit mer aktiva i sociala medier och några länsförbund har dragit igång projekt där man slöjdat själv på hemmaplan och det sedan satts ihop till gemensamma verk, till exempel "Slöjdrutan" i Jönköping och "Slöjda som du känner" i Västmanland. En del av slöjdbutikerna, framför allt de med webb-försäljning, ser att försäljningen av slöjdmaterial har ökat under året. Däremot har de fysiska slöjdbutikerna haft det tuffare. Hemslöjdens förlag har sett en ökning av försäljningen av teknikhäften.

Under hösten fick flera föreningar, som hade dragit igång verksamheten under sommar och tidig höst, ställa in planerade kurser, julmarknader m.m. när smittspridningen ökade igen.

Trots ett mycket speciellt år när mycket av föreningarnas verksamhet har fått ställas in, skjutas upp eller genomföras på nya sätt har antalet medlemmar bara minskat marginellt jämfört med 2019. En del föreningar är dock oroliga för ett minskat antal medlemmar framöver eftersom aktiviteterna har minskat under 2020.

Även riksförbundet har påverkats av pandemin. Dels har flera av de arrangemang som SHR skulle ha deltagit i under 2020 har ställts in eller skjutits fram. Det gäller till exempel Vävmässan i Halmstad och ett nordiskt slöjdläger för ungdomar. SHR:s styrelsemöten har genomförts digitalt och personalen på kansliet har arbetat hemifrån. Riksförbundet har också också ställt om och genomfört viss verksamhet på annat sätt. Som exempel genomfördes riksförbundets program på Hemslöjdens dag helt digitalt. Handmade Issues, inklusive stipendieutdelningen, genomfördes digitalt precis som föreningsdagen i november. Det har å ena sidan inneburit minskade kostnader för resor och hyra av konferenslokaler och gett en större möjlighet för fler att delta, men å andra sidan medfört minskade intäkter (inga deltagaravgifter/ biljettintäkter) och nya kostnader för digitala plattformar och inspelningar.

Som ett stöd för medlemsföreningarna har SHR under hösten, tillsammans med Kulturens bildningsverksamhet, erbjudit ett antal kurstillfällen för att föreningarna skulle lära sig att använda olika digitala mötesplattformar. Totalt har 60 platser, fördelat på tre tillfällen, erbjudits och kurserna har varit fullbokade.

”En del av slöjdbutikerna, framför allt de med webb-försäljning, ser att försäljningen av slöjdmaterial har ökat under året. Däremot har de fysiska slöjdbutikerna haft det tuffare.”

SAMMANFATTNING AV VERKSAMHETEN 2020

Ordförandemöte och föreningsdag

Ordförandemötet för länsförbunden och länsföreningarna genomfördes på ReTuna återbruksgalleria i Eskilstuna i mars, under värdskap av Hemslöjdsföreningen i Sörmland. Programmet omfattade bland annat information om stadgarna, prioriterade verksamhetsområden (Barn och ungdom, Utövarna och Medlemskapet), presentation av ReTuna, aktuell information från kansliet, presentation av temat Mönster och symboler samt tid för diskussion. Helena Åberg, enhetschef Hemslöjd på Sörmlands museum, gästade också mötet och berättar om det nya länsmuseumet och varför slöjden har fått så stor plats på museet. Kent Johansson avslutade med ett pass om vikten av att de regionala förbunden förhåller sig till den regionala kulturpolitiken och civilsamhällets villkor i anslutning till samverkansmodellen. Ett 20-tal länsföreningar/förbund deltog under dagen.

Föreningsdagen genomfördes digitalt i november. Ett 50-tal föreningar deltog i programmet som innehöll information, inspiration och möjlighet till erfarenhetsutbyte. Bland annat diskuterades vad slöjden har betytt under Coronapandemin och hur föreningsverksamheten har påverkats. Det diskuterades också hur man gemensamt ska jobba med ull och lin under 2021 och arbetet inför riksstämman och verksamhetsinriktningen 2022–2023 påbörjades. Dessutom berättade garvaren Lotta Rahme om sin yrkesidentitet.

Hemslöjdens dag

Hemslöjdens dag infaller första lördagen i september, så även 2020. I vanliga fall är detta en dag då det anordnas massor av slöjdarrangemang i hela Sverige på olika platser och är ett tillfälle att visa upp slöjden och slöjddandet för grupper som inte i vanliga fall slöjdar. 2020 fick evenemangen anordnas digitalt eller som utomhusträffar, för att alla skulle kunna vara med på ett smittsäkert sätt.

Riksförbundets program var digitalt och innehöll bland annat ett kulturpolitiskt samtal om hemslöjd där riksförbundets nya verksamhetschef Maria

Jacobsson samtalade med kulturminister Amanda Lind och Carola Gunnarsson, ordförande i Västmanlands läns hemslöjdsförbund.

Utöver det genomfördes ett antal föredrag på årets tema: monogram och bomärken. Håkan Liby, etnolog och dräkthistoriker, pratade om dräkternas koder och symboler. Anna-Stina Svakko, mästare i duodji, berättade om samiska mönster och symboler medan Erland Kaldaras, nationell utvecklare för romskt hantverk beskrev romska mönster och symboler.

Dagen avslutades med att Björn Svantesson, träslöjdare och mottagare av Bo Hammarskjölds stipendium 2019, täljde en sked.

För att locka till märkning med monogram och bomärken genomförde SHR Instagramkampanjen #hurmärkerdu inför Hemslöjdens dag, vilket resulterade i ungefär 135 inlägg. Fem vinnare korades.

Broderat bomärke i nålbrev ur privat samling.

Under hemslöjdens dag samtalade Riksförbundets verksamhetschef Maria Jacobsson med kulturminister Amanda Lind och Carola Gunnarsson, ordförande i Västmanlands läns hemslöjdsförbund.

Handmade Issues och stipendieutdelning

Handmade Issue genomfördes för sjunde gången och hade temat identitet. Erik Hannerz, doktor i sociologi vid Lunds universitet, inledde med att göra en sociologisk betraktelse kring identiteter, gränsdragning och symboler. Sedan förde Anna-Karin Jobs Arnberg, verksamhetschef på Dalarnas museum, Zacharias Vindbacke, konsthantverkare och Kattis Karlsson Hofvander, hemslöjdskonsulent på Dalarnas hemslöjdsförbund ett samtal om dräkt och tillhörighet under rubriken "Folkdräkt – en identitetsmarkör i tiden?". Jögge Sundqvist var inbjuden för att prata om identiteten som slöjdare och de fyra väggarna i hans slöjdrum (materialet, verktygen, traditionen och folkkonsten).

Under dagen presenterades även årets hemslöjdstipendiat. Handmade Issues fick genomföras digitalt och gjordes i samverkan med Kulturens bildningsverksamhet.

Arkivprojekt

SHR beviljades 2019 ett bidrag från Riksantikvarieämbetet för att arkivera SHR:s handlingar på Riksar-

kivet. Handlingarna har funnits dels på Sätergläntan dels på SHR:s kontor i Stockholm. Att flytta arkivhandlingarna till Riksarkivet är ett sätt att tillgängliggöra Hemslöjdens historia för såväl forskare som allmänhet. Arbetet påbörjade 2019 och arkivmaterialet slutlevererades till Riksarkivet i oktober 2020.

Ullen i fokus

Ett av årets få fysiska arrangemang genomfördes den 6 mars, då seminariet "Ullen i centrum" arrangerades i samverkan mellan Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund och Nämnden för hemslöjdsfrågor. Seminariet vände sig till hemslöjdsföreningar och hemslöjdskonsulenter/utvecklare som är intresserade av vad som händer inom ullområdet.

I september lanserades häftet *Om ull*, som innehåller information om olika färraser och deras skilda ullkvaliteter, men också instruktioner om hur man kardar och spinner garn. Här punkteras missuppfattningar som att all ull kliar och att ylleplagg är svåra att tvätta. I häftet förklaras på ett lättbegripligt sätt fiberns uppbyggnad och ullens förmåga att filta sig. Personer som arbetar med ull på olika sätt intervjuas

och nya spännande användningsområden för fibern beskrivs. Som extra inspiration finns dessutom ett antal beskrivningar av olika ylleprodukter som man kan göra själv. Ullhäftet blev snabbt populärt och såldes i drygt 1 100 ex under de tre första månaderna. SHR fick ett bidrag för tryckkostnaderna från Kungliga patriotiska sällskapet.

SHR har under året också producerat ett antal undersidor med information om ull på hemsidan, som har varit välbesökta.

Verksamhet för barn och ungdomar

På förbundsstämman 2019 beslutades att barn- och ungdomsverksamheten inom Hemslöjden ska stärkas. Med anledning av detta påbörjades under hösten 2020 en kartläggning av den nuvarande verksamheten för barn och unga i såväl lokalföreningarna som länsförbunden och riksföreningarna. Kartläggningen ska ligga till grund för det fortsatta arbetet med att stärka barn- och ungdomsverksamheten, men är också ett sätt att synliggöra denna verksamhet. Kartläggningen ska vara klar i mars 2021.

SHR har bland annat som syfte att ”verka för hög standard på utbildning samt arbeta för att kunskaper

om material, tekniker och funktioner inom hemslöjd, slöjd och hantverk hålls levande”. Därför valde SHR att lämna ett remissyttrande över betygsutredningens betänkande Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper, 2020:43. SHR fokuserade i sitt remissyttrande på de delar av utredningen som handlar om betygsinflation och olikvärdig betygssättning samt på hur elevernas kunskap och inläring i de estetiska och praktiska ämnena mäts idag.

Hemslöjdens kurser

SHR erhåller medel från Skolverket för kursverksamhet för vuxna. Förbundskansliet fördelar dessa medel efter ansökan från medlemsföreningarna. Kurserna genomförs ofta i samarbete med hemslöjdskonstlärarna.

Kurserna möjliggör för medlemmarna att själva utöva och lära sig nya tekniker och därför är kurserna viktiga inte minst för att hålla det immateriella kulturarvet levande. Dessutom innebär kurserna arbetstillfällen för professionellt utövande slöjdare, då de ofta anlitas som lärare.

Antalet kurser gick ner jämfört med föregående år på grund av coronapandemin, men föreningarna anpassade verksamheten och genomförde kurser utomhus, inomhus med stora avstånd, med färre antal deltagare och några genomförde också digitala kurser.

Totalt arrangerades 100 kurser och 877 personer deltog i kurserna år 2020, att jämföra med 140 kurser och 1 330 deltagare 2019. Det var 21 olika föreningar, fördelade över 15 län, som på detta sätt bidrog till människors möjlighet att utveckla sitt slöjddande i hela landet.

Nordiskt och europeiskt samarbete

Nordic Craft Week är ett arrangemang som genomförs årligen tillsammans med övriga medlemmar i Nordens Hemslöjdsförbund. 2020 ägde Nordic Craft Week rum den 29 augusti – 5 september och temat var trä. SHR bidrog bland annat med en film där Björn Svantesson täljde en sked. Björn Svantesson var en av Bo Hammarskjölds stipendiater 2019. Filmen spreds via hemsidan och SHR:s kanaler på sociala medier.

Det planerade ungdomsläggret, Youth Craft Week, som skulle äga rum i Skjern i Danmark i juli 2020 fick flyttas fram på grund av Coronapandemin och planeras att genomföras sommaren 2021 istället.

SHR har deltagit i ett antal digitala möten med både det europeiska nätverket och det nordiska nätverket under året.

Information och kommunikation

SHR:s hemsida tjänar som övergripande kanal och är en viktig resurs för våra medlemsföreningar. Här finns Slöjdkalendern som uppdateras löpande av medlemsföreningarna vilket gör hemsidan både välbesökt och relevant i hela landet. Totalt antal besök på hemsidan var 219 000 år 2020 (jämfört med 214 700 år 2019). Dagen med flest hemsidesbesök 2020 var den 5 september, Hemslojdens dag, med 3 636 sidvisningar.

Som ett sätt att synliggöra hemslojdsföreningarna och deras verksamhet skickades en föreningsbudkavle ut inför Hemslojdens dag. 12 föreningar bidrog med presentation och historier om sin förening och dessa publicerades på hemsidan.

Med anledning av coronapandemin har SHR medvetet jobbat för att inspirera till eget slöjdande under 2020. Detta i form av konkreta instruktionsfilmer och inspirerande idéer publicerade på hemsidan och i sociala medier. Framför allt har arbetet på Facebook inriktats på just detta.

Utöver Facebook använder SHR även Instagram som en kommunikationskanal. Under året passerade SHR 10 000 följare på sitt Instagramkonto och hade vid årsskiftet ca 10 700 följare.

11 nyhetsbrev skickades till de enskilda medlemmarna under 2020.

Under året har åtta pressmeddelanden publicerats via My Newsdesk.

Stärkt kontakt med opinionsbildare och beslutsfattare

SHR och Nämndens för Hemslojdsfrågor respektive arbetsutskott genomförde under 2020 fyra samråds/uppföljningsmöten. De respektive enhetscheferna hade kontinuerliga avstämningsmöten under året.

Två överläggningar med Kulturdepartementet har genomförts, en gång på våren och ett på hösten.

Kultur- och demokratiminister Amanda Lind tackade ja till att medverka i ett kulturpolitiskt samtal om slöjd under Hemslojdens dag. Samtalet handlade bland annat om hemslojdens relevans i samtiden, vikten av skolslöjden, Hemslojdens roll i kultursamverkansmodellen och slöjden ur ett hållbarhetsperspektiv.

Under hösten besökte ordförande och verksamhetschef Riksdagens kulturutskott för att dels berätta om verksamheten, dels beskriva konsekvenserna av ett minskat anslag till SHR.

SHR medverkade i:

- SKR:s kulturkonferens (oktober 2020). Tillsammans med Västmanlands läns hemslojdsförbund delade SHR med sig av hur medlemsföreningarna har ställt om sin verksamhet under Coronapandemin.
- Hack for Heritage, Riksantikvarieämbetet (september 2020). Ett hackaton som utgår från kulturarvsdata och SHR medverkade med Zickermans studiesamling som ett möjligt case.
- Strategisk slöjd, Nämnden för hemslojdsfrågor (september 2020). Nämnden för hemslojdsfrågors årliga konferens för hemslojdskonsulenter och utvecklare.

”Under hösten besökte ordförande och verksamhetschef Riksdagens kulturutskott för att dels berätta om verksamheten, dels beskriva konsekvenserna av ett minskat anslag till SHR.”

HEMSLÖJDENS STIPENDIER

SHR förvaltar ett antal stiftelser som har till uppgift att via ett antal stipendier stödja personer som på något sätt har utmärkt sig inom slöjd och hantverk. År 2020 delades 145 000 kr ut till tio slöjdare, studenter och konstnärer.

Stipendiater 2020

Bo Hammarskjölds stiftelse

Ur Bo Hammarskjölds stiftelse utdelades 50 000 kr till dessa fyra stipendiater:

Sixten Anna Johansson, studerande på Sätergläntan i Insjön, fick 10 000 kr för att fördjupa sina kun-

skaper kring träslaget alm samt göra en utställning kring det.

Handvävare Sara Kånåhols, Köpingsvik, fick 10 000 kr för att läsa analys och rekonstruktion av gamla vävar.

Ylva Hägg, studerande på Sätergläntan i Insjön, fick 20 000 kr för att fördjupa sina kunskaper inom smide och användningen av återbrukat järn.

Textilkonstnär och pedagog Erik Torstensson, Göteborg, fick 10 000 kr för att utveckla sin textila konst och digital jacquardvävning.

Bo Hammarskjölds stipendiater, från vänster: Sixten Anna Johansson, Erik Torstensson, Ylva Hägg, Sara Kånåhols.

Märtha Gahns stiftelse

Textilkonstnär Jennie McMillen, Uppsala, erhöll 30 000 kr från Märtha Gahns stiftelse för att utforska och utveckla sina broderade berättelser i vävd form.

Ingeborg Strömbergs stiftelse

Textildesigner Ellen Arolin, Upplands Väsby, studerar vid Handarbetets Vänner och erhöll 10 000 kr från Ingeborg Strömbergs stiftelse för att vidareutbilda sig inom vävning.

Greta Johanssons linfond

Föreningen Trolldalen i Bollnäs erhöll 15 000 kr ur Greta Johanssons linfond för att bevara, vårda och utveckla Trolldalen med sina många byggnader kopplade till linet, samt nå ut till fler med en egen hemsida.

Sätergläntans Vänners fond

Sömmerska Ida Carolina Dahlberg, Norrköping, studerar på Sätergläntan och fick 10 000 kr från Sätergläntans Vänners fond till att avlägga gesällprov inom Dräktsömnadsyrket.

Carl Lamberths stiftelse

Maria Lindberg, studerande på Sätergläntan i Insjön, fick 10 000 kr från Carl Lamberths stiftelse för att kunna gå en masterclass inom träsvarvning hos mästare-slöjdaren Glenn Lucas på Irland. Maria fick också 10 000 kr från Sätergläntans Vänners fond för att avlägga gesällprov inom slöjdaryrket Trä.

Kerstin Andersson Åhlins stipendium

Kerstin Andersson Åhlins stipendium går ej att söka utan en jury utser vem som ska tilldelas stipendiet. I år fick slöjdaren, *pedagogen och konstnären Karl Hallberg* stipendiet på 10 000 kr för sitt frugala förhållningssätt till slöjden och görandet, samt för sin idé om en slöjdverkstad på hjul.

Bo Hammarskjölds stiftelse

Stipendiet delas ut till en inom Hemslöjden verksam person, företrädesvis yngre, för studier som kan vara till gagn för hemslöjden i Sverige.

Ingeborg Strömbergs stiftelse

Stipendiet delas ut till yngre svensk slöjdare, som vill ta vara på och utveckla slöjden inom Sverige och öka sin yrkesskicklighet.

Märtha Gahns stiftelse

Stipendiet delas ut till textilkonstnär som har intresse för och som ägnat sig åt sakrala uppgifter inom textilkonsten. Utbetalning kan även ske till fritt arbetande textilkonstnärer.

Carl Lamberths stiftelse

Stipendiet delas ut till formgivare som anlitas av hemslöjdsföreningar anslutna till riksförbundet, för studieresor företrädesvis utomlands.

Kerstin Andersson Åhlins stipendium

Stipendiet på 10 000 kronor delas ut till en ung slöjdare som arbetar i en frugal anda, det vill säga utifrån ett resurssnålt och utvecklande samtidsperspektiv av slöjdens funktioner, material och tekniker.

Greta Johanssons linfond

Stipendiet delas ut till person, förening eller organisation som verkar inom linområdet.

GESÄLL- OCH MÄSTARBREV

Sveriges Hantverksråd utfärdar gesäll- och mästarbrev i samråd med branschorganisationer. Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund agerar branschorganisation för följande hantverksyrken: handvävning, broderiyrket, stickning, träslöjdsyrket, träbildhuggaryrket, krukmakaryrket, kakelugnsmakaryrket, garvaryrket och från och med 2020 även dräktsömnadsyrket.

Gesällbrevet är hantverkarnas kvalitetsgaranti och ett internationellt bevis på en persons yrkesskicklighet. För att hålla hög kvalitet görs bestämmelserna för gesällprov i nära samråd med varje yrkes branschorganisation. Mästarbrevet är det högsta beviset på yrkesskicklighet inom ett hantverksyrke och

garanterar stort yrkeskunnande och erfarenhet som hantverksföretagare.

För att få avlägga ett gesällprov krävs minst tre års yrkesutbildning med praktik. För att erhålla mästarbrev krävs minst 10 000 timmar i yrket vilket motsvarar sex års dokumenterad utbildning/arbete inom yrket.

Gesällbrev

Garvaryrket

- Nicklas Edström, Svenstavik
- Ulla Tafin, Sveg

Stickade alster av Johanna Wallin, krympburkar med rosenknopp av Kirstine Krag, renskinn garvade av Ulla Tafin, renskinnsmykke av Ulla Tafin, kofta stickad och formgiven av Karin Kahlund, bokskrin i björk av Carl Gulbrand.

Kristine Krag med sitt gesällbrev

Johanna Wallin med sitt mästarbrev.

Slöjdaryrket Trä

- Carl Guldbrand, Gusselby
- Kirstine Krag, Stentille Danmark,
- Ole Markus Engmo, Umeå.

Mästare

Handvävaryrket

- Gunnel Andersson, Skara

Krukmaket

- Annika Eisenhart Montelius, Karlskoga
- Kajsa Leijström, Krukmakaryrket, Kivik

Stickningsyrket

- Johanna Wallin, Norrköping
- Karin Kahnlund, Vällingby

”Mästarbrevet är det högsta beviset på yrkesskicklighet inom ett hantverksyrke och garanterar stort yrkeskunnande och erfarenhet som hantverksföretagare”

FÖRBUNDSSTYRELSEN

Styrelsens ledamöter väljs av Hemslöjdens ordinarie förbundsstämma, efter förslag från valberedningen, för tiden till dess nästa ordinarie förbundsstämma hållits.

Förbundsstyrelsen genomförde under året 9 styrelsemöten. Antal styrelsemöten har varit något fler än tidigare år, med anledning av rekryteringen av en ny verksamhetschef. De flesta styrelsemötena har genomförts digitalt och under våren genomfördes ett antal styrelsemöten via telefon.

Styrelsens sammansättning

Förbundsordförande, 1:e vice förbundsordförande och 2:e vice förbundsordförande väljs på två år. Övriga ledamöter väljs på fyra år, varav hälften väljs vid ordinarie förbundsstämma och hälften vid nästkommande ordinarie förbundsstämma. Suppleanter väljs på två år. På ordinarie förbundsstämma 2019 valdes:

Förbundsordförande	Kent Johansson, Färjestaden
1:a vice ordförande	Elisabeth Bjar, Stockholm
2:a vice ordförande	Bo Olls, Norrköping
Ordinarie ledamöter	Eva Byström, Sundbyberg Christine Sundberg Carendi, Lidingö Eva-Karin Torheim Arnell, Hyssna Anny Liivamae, Nyköping Håkan Liby, Uppsala Elise Tullnär Nilsson, Jokkmokk

Suppleanter	Maria Eklind, Vaggeryd Lotta Ahlvar, Stockholm Ulrika Bos Kerttu, Luleå
-------------	---

Arbetsutskottet (AU) består av följande funktioner: 1:e ordförande, 1:e vice ordförande, 2:de vice ordförande. Verksamhetschefen är sekreterare och adjungerad till samtliga sammanträden.

Arbetsutskottet genomförde under året 22 sammanträden.

Revisorer

Rose Ericsson, Gävle, förtroendevald revisor
Håkan Andersson, auktoriserad revisor.

Valberedning

Anna-Karin Jobs Arnberg, Dala Floda
Torbjörn Lindström, Borås
Harriet Andersson, Halmstad
Carola Gunnarsson, Köping
Lena Pählman, Uppsala

Medlemskap i organisationer

Hemslöjden är medlem i följande organisationer:

- Nordens Hemslöjdsförbund
- Europeiska Hemslöjdsförbundet EFACF
- AX - Ideell kulturallians
- Ideell Arena
- IDEA (som under året gick samman med KFO och bildade Fremia)
- Hela Sverige ska leva
- Föreningen Norden
- Föreningen för folkbildningsforskning
- Svenska Vävrådet
- Kulturens bildningsverksamhet
- Folkspel

BESKYDDARE, HEDERSLEDAMÖTER, MEDALJER OCH DIPLOM

Beskyddare

Hans Majestät Konung Carl XVI Gustaf är Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbunds högste beskyddare.

Hedersledamöter

Ingegerd Oskarsson, fd. riksdagsledamot och förbundsordförande i SHR

Elvy Olsson, fd. landshövding och förbundsordförande i SHR

Irène Vestlund, fd. riksdagsledamot och förbundsordförande i SHR

Marianne Andersson, fd. riksdagsledamot och förbundsordförande i SHR

Anne Ludvigsson, fd. riksdagsledamot och förbundsordförande i SHR

Förtjänstmärke och diplom

SHR beslöt vid förbundsstämman i Dalarna 1978 att framställa ett förtjänstmärke i guld. Förtjänstmärket utgör ett komplement till förtjänstmedaljerna i guld och silver. SHR:s förtjänstmärke i guld utdelas till personer, som på olika sätt har utfört ett synnerligen förtjänstfullt arbete till gagn för den svenska

hemslöjden. Det kan utdelas till personer som arbetar för hemslöjden såväl inom som utom hemslöjdens organisationer. Förtjänstmärket får utdelas både av styrelsen för respektive hemslöjdsförening och av styrelsen för Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund. Förtjänstmärket bekostas av den organisation som delar ut märket.

Diplom för slöjd är ett grafiskt blad efter ett pappersklipp av Agneta Flock. Diplomet kan användas av medlemsföreningarna som ett alternativ till stipendier och medaljer när föreningarna vill uppmärksamma särskilda personer/slöjdare inom hemslöjden.

Hemslöjdens medaljer

SHR fick 1945 medgivande av konung Gustav V att återuppliva, den år 1753 av medaljgravören Daniel Fehrman utförda medaljen. Medaljerna instiftades av konung Adolf Fredrik och drottning Lovisa Ulrika, en för kvinnliga och en för manliga slöjdare. De av konung Gustav VI Adolf (den 22 november 1954) fastställda bestämmelserna gäller sedan dess för utdelning av dessa medaljer. Hemslöjdens förtjänstmedalj är avsedd att utgöra belöning för framstående insatser inom hemslöjdens område, för främjande av hemslöjd eller för mångårigt och skickligt hemslöjdsarbete. Medaljen i guld eller silver utdelas av styrelsen för SHR. Hemslöjdsförening eller minst tre ledamöter i styrelsen för riksförbundet kan föreslå lämpliga medaljörer. Efter motiverat förslag med namn på person som ska erhålla förtjänstmedalj tar styrelsen beslut. Förtjänstmedaljen bekostas av den organisation som utdelar medaljen.

Medaljen i guld har tilldelats

HKH Prins Eugen (1945)
Överhovstallmästare H. O. Ramel (1945),
Fröken Lilli Zickerman (1945)
Fru Anna Fahlén (1949)
Landshövding Bo Hammarskjöld (1951)
Fru Mattis Hörlén (1952)
Professor Gerda Boëthius (1954)
Rektor Erland Borglund (1954)
Fru Emma Jacobsson (1964),
Byrådirektör Carl Lamberth (1965)
Fru Ulla Melin (1965)
Verkst. direktör Gull Lillecrona (1968)
Textilkonstnär Märtha Gahn (1970)
Docent Anna-Maja Nylén (1971)
Direktris Gertrud Ingers (1971)
Verks. direktör Eric Hanes (1976)
Intendent Gunnel Hazelius Berg (1978)
Spetskonsulent Sally Johanson (1980)
Förste hemslöjdskonsulent Brita Sundblad Laurin (1981)
Förvaltningschef Bertil Ugglå (1986)
Förbundsordförande Ingegärd Oskarsson (1989)
Rektor Greta Johansson (1992)
Länshemslöjdskonsulent och slöjdare Kjell Wikström (1995)
Länshemslöjdskonsulent och slöjdare Wille Sundqvist (1995)
Textilkonstnären Edna Martin (1998)
Intendent Sofia Danielson (1998)
Chefredaktör Katarina Ågren (2001)
Docent Elisabet Stavenow-Hidemark (2001)
Textilkonstnär Wanja Djanaieff, (2005)
Fd intendent Ingrid Bergman (2009)
Verksamhetschef Kerstin Andersson Åhlin (2017)
Länshemslöjdskonsulent Anna Karin Reimersson (2017)

Silvermedalj:

Berit Thorburn, Hemslöjdskonsulent Västra Götaland (2020)
Agneta Gefors, Hemslöjdskonsulent Kalmar (2020)

HEMSLÖJD MEDIA SVERIGE AB

Hemslöjd Media Sverige AB är ett helägt bolag av Svenska Hemslöjdsföreningarnas riksförbund. I bolagets verksamhet ingår tidningen Hemslöjd och Hemslöjdens förlag. Bolagets uppdrag är att synliggöra hemslöjd, slöjd och hantverk ur ett samtida perspektiv, förmedla kunskap och öka intresset för hemslöjd, slöjd och hantverk samt att belysa slöjdarnas och utövarnas ställning som näringsidkare.

Bolagets styrelse: Elisabeth Bjar, ordförande, Robert Axner, Christine Sundberg Carendi, Annika Havas, Mikaela Dyhlén.

Bolagsstyrelsen genomförde 11 styrelsemöten under 2020 och en ordinarie bolagsstämma i maj.

Förlagsverksamhet

Utgivning 2020

Förlaget har fortsatt med formatet teknikhäften och har under året gett ut två titlar.

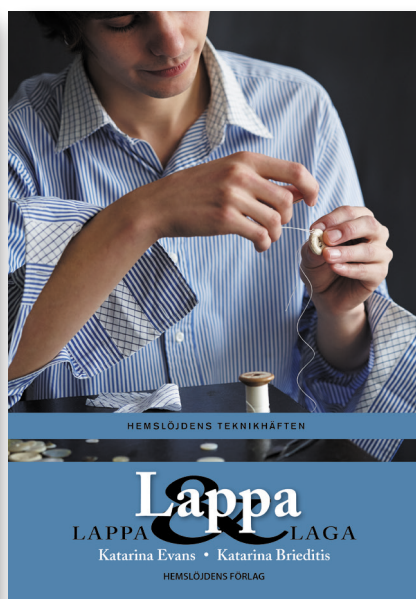
Brodera retro

1950- och 1960-talet var en guldålder för svensk formgivning och det ofta stiliserade formspråket älskas fortfarande. I *Brodera retro* inspireras Carina Olsson av sina favoriter och förvandlar dem till fantastiska broderier. Med stygn, applikationer och skarvsöm får retroklassikerna nytt liv. Carina Olsson tolkar mönster vi känner igen från porslin, mattor och tyg och visar hur de kan översättas till broderier.

Ändra

Ändra är det tredje häftet i serien Lappa & Laga. Här visar textilformgivaren Katarina Brieditis och mästarebrodösen Katarina Evans vad du kan göra med secondhandfynd och kläder som hamnat längst in i garderoben. Mängder av inspiration och tips blandas med teknikbeskrivningar och tydliga steg-för-steg-instruktioner över viktiga moment. Med *Ändra* kan du förvandla trötta plagg till något nytt och fint. Aldrig har handarbete varit roligare!

Under hösten gjordes också ett tilltryck av fem tidigare teknikhäften, varav några helt hade sålt slut.

Sålda rättigheter 2020

- *Virkad mönstermagi* – Maria Gullberg, till Japan
- *Papper och stygn* – Monica Langwe, till Tyskland
- *Brodera på stickat* – Britt-Marie Christoffersson, till Tyskland och Ryssland

Bokvännen

Förlagets Bokvännen är ca 930 st. Bokvännerna erbjuds att köpa vårens boksläpp till Bokvänspris.

Boksläpp och andra aktiviteter

Inför boksläppen i maj spelades filmer in med de olika författarna. Yukiko Duke besökte Katarina Brieditis och Katarina Evans i deras studio för att höra dem berätta om projektet.

I Svensk Hemslöjds butik skyltades det upp inför boksläppen och Carina Olsson filmades när hon visade några tekniker och berättade om boken. I butiken fanns många av Carinas broderier samt porslin utställt.

F/act movement är ett projekt som vill lyfta hållbart mode och i detta arbete provar, bland annat, ett antal personer hållbart mode och konsumerar cirkulärt under 9 månader. Förlaget deltog under 2020 genom att bidra med serien Lappa & Laga till dessa deltagare.

Under senhösten anordnade Svensk Hemslöjd en knitalong på Facebook med tröjan Fair hälsing från Sticka mönster av Ann-Mari Nilsson. Då boken är slutsåld tog förlaget fram ett mönsterblad för tröjan som såldes av Svensk Hemslöjd i samband med denna aktivitet.

Fair hälsing – tröjan som blev ett knitalong på Facebook.

Mässor

I februari 2020 deltog förlaget på Syfestivalen, Älvsjömässan och delade monter med Svensk Hemslöjd. Förlaget skulle även ha deltagit i fler mässor under året men dessa blev inställda eller framflyttade pga Coronapandemin.

Tidningen Hemslöjd

Tidningen Hemslöjd bjuder läsarna på de senaste slöjdhändelserna, porträtt, nya rön och gamla erfarenheter. Slöjdkunskapen är global, så i de flesta nummer gör tidningen även nedslag utomlands.

Tidningen har under en lång rad av år fått olika utmärkelser, till exempel Årets tidskrift 2019, och under 2020 vann tidningen Publishingpriset för åttonde gången.

Hemslöjdens förlags monter på Syfestivalen våren 2020.

Tidningen Hemslöjd byggde 2019 ut sin hemsida, så att den idag innehåller bland annat ett unikt arkiv där läsare kan ta del av tidningens samtliga artiklar från 2012 till och med det senaste numret. Från och med halvårsskiftet 2020 är arkivet enbart tillgängligt för prenumeranterna. Från och med december 2020 blev det också möjligt att teckna sig för en helt digital prenumeration.

De trogna prenumeranterna utgör grunden för tidningens ekonomi, men tidningen säljs också i lösnummer via till exempel slöjdbutiker och Pressbyrå. Upplagan var 12 300 ex under 2020. Antalet prenumeranter skiftar från nummer till nummer, men var 11 348 den 31 december 2020.

Den tryckta tidnings- och tidskriftsbranschen har under en lång rad av år sett minskade annonsintäkter och Coronapandemin har förstärkt denna effekt ytterligare. Även tidningen Hemslöjd har tappat i annonsintäkter under 2020, vilket påverkar resultatet. Chefredaktör Malin Vessby medverkade i december i Nämnden för hemslöjdsfrågors digitala samtal om slöjdestetik och slöjdens olika publiceringsformer.

Tidningen Hemslöjd har under året kommit ut med sex nummer med följande tema:

Nr 1: Ullen

På ullfronten mycket nytt. På senare tid har något hänt: Plötsligt öppnas nya spinnerier, modeindustrin har börjat köpa svenskproducerad ull och forskare studerar hur fårfiberer kan användas i framtiden. I det här numret tar Hemslöjd grepp om dagsläget för ullen. Dessutom bjuds på reportage om den förbisedda raggsockan, sländans fördel framför spinnrocken och ett möte med modedesignern som fått nog av branschen – och börjat sticka.

Nr 2: Tiden

Vad ligger i tiden? Kanske att modeskapare i framkant börjat sy mer för hand, att surfare vill undvika plast och övergår till trä och att bageriets brödspill blir tråd att väva av – i resursanvändningens namn.

Under året blev det möjligt att teckna en digital prenumeration på tidningen Hemslöjd..

I temanumret Tid möter vi även slöjdarna som inspireras av olika tidsepoker, en retrobrodös som snor mönster från porslinsvärlden och utövarna som insett att tid är pengar. Nu söker de nya sätt att ta betalt för sitt hantverk.

Nr 3: Inspiration

Slöjdkunskap hör hemma också i teoretiska yrken. Det visar Hemslöjd. Möt arkeologen som strider för samarbeten mellan hantverkare och akademi, arkitekten som studerat trähantverk för att vidga sin palett och materialforskaren i framkant, som forskar vid en vanlig vävstol. Men vi pratar också inspiration med proffsen som bjuder på sina bästa kom igångtips och träffar slöjdare som valt samma inspirationskälla men nått förbluffande olika resultat.

Nr 4: Tälj

Det talas om en täljboom. Idag säljer Morakniv rekordmånga täljknivar, förlagen ger ut böcker om att tälja och söktrycket på slöjdskolornas träkurser skjuter i höjden. Hemslöjd undersöker hur det kommer sig att så många plötsligt vill ta kniven i hand. Samtidigt porträtteras några av våra största hantverksprofiler, bland andra slöjdarlegendaren och täljmissionären Beth Moen och Konstfacksstudenten som otippat väljer att jobba som under antiken.

”År 2020 vann tidningen Publishingpriset för åttonde gången.”

Nr 5: Slöjdhem

Att storslöjdare kan bygga hus och göra bruksföremål är knappast överraskande, men skulle var och en kunna bygga sina egna möbler? Ja, menar snickaren Erik Eje Almqvist, som i den italienska formgivaren Enzo Maris anda har skapat ritningar på möbler av standardvirke för envar att följa. Möt också kvinnan som broderat sitt livs alla planlösningar, hör gardinens historia och följ med in i verkstaden där slitna linoleumgolvet får en andra chans med nya schablontryckta mönster.

Nr 6: Stjärnor

Redan på Bayeuxtapeten som broderades på 1000-talet avbildades stjärnhimlen och Halleys komet för över himlen. Sedan dess har mängder av slöjdare förhållit sig till universum. Senast ut är Nasa-astronauten som i tyngdlöst tillstånd sytt lapptäcken i rymden. Läs också adventsstjärnans skapelseberättelse, hör om den populära åttabladsrosen och möt stjärnan Elsa Greve, som både slagit rekord i observerade solförmörkelser och vävt ett eget universum.